

KOLUMNNA:

VESNA PUSIĆ : U korak s Unijom

91771846860004 01
ISSN 1846-8608

Udruga inovatora Hrvatske

Našem gospodarstvu u cjelini neophodno je potrebna temeljita tehnološka obnova, inovativnim iznalaženjem novih proizvodnih rješenja s kojima ćemo moći konkurirati na domaćem i svjetskom tržištu. O projektu poticanja inovatorstva razgovarali smo s čelnicima Udruge inovatora Hrvatske, predsjednikom Stanislavom Čajavcem, glavnim tajnikom Vojislavom Rauševićem i zamjenikom glavnoga tajnika, glasnogovornikom Udruge, Pavlom Havličekom.

Gospodine Čajavec, Vi ste predsjednik Udruge inovatora hrvatske, molim Vas, prisjetite nas ukratko kako je došlo do njena osnutka?

Udruga inovatora Hrvatske djeluje od godine 2004., u okvir Hrvatske zajednice tehničke kulture. Nešto ranije, oko godine 2002. na 2003. bio je formiran Odbor za koordinaciju rada udruga i pokreta inovatorstva, pa je 2004. utemeljena nova organizacija pod nazivom Udruga inovatora Hrvatske u okviru Hrvatske zajednice tehničke kulture.

Tko su članice Udruge? Jesu li to inovatori pojedinačno ili su povezani s vama preko nekih svojih podružnica?

Udruga inovatora Hrvatske sama po sebi broji više od četrdeset članica, točnije 43 pojedinačna pravna subjekta, kao pojedinačne udruge inovatora i više tvrtkâ koje su naši kolektivni članovi. Stvaran broj članova inovatora unutar Udruge je oko 1.500. Teško je imati osjećaj za realan broj jer unutar drugih udruga, primjerice Udrženja obrtnika Grada Zagreba djeluje sekcija za inovacije, a slično je i drugdje. Na taj način njegujemo jedan relativno novi pristup okupljanja članstva, pa su naši kolektivni članovi, primjerice rečeno Udrženje obrtnika grada Zagreba sa svojih 9.500 članova, zatim je tu Hrvatsko veterinarsko društvo, Hrvatsko društvo fiziologa i brojni drugi – dakle, niz potpuno različitih subjekata, a sve s ciljem pokretanja inovatorstva u Hrvatskoj u najširem smislu.

Želja nam je da se i pojedinačni samostalni inovatori i znanstvene zajednice, sveučilišta, instituti i cijele tvrtke nađu unutar jednoga šireg inovatorskog pokreta. Ono na čemu uslijedimo jest postići da se cijeni kreativni pristup cijelom pokretu, prihvati činjenica da bez

inovacija nema napretka u proizvodnji, posebice ne takvoga koji bi imao bitnoga utjecaja na smanjenje kontinuiranoga zaostajanja našeg izvoza u odnosu prema uvozu. Našem gospodarstvu u cjelini neophodno je potrebna temeljita tehnološka obnova, što možemo postići samo iznalaženjem novih proizvodnih rješenja s kojima ćemo moći konkurirati na domaćem, ali i na svjetsko tržište.

Kada bi se u našim uvjetima svaki stoti zaposlenik odlučio izraditi neku inovaciju ili barem sudjelovati u njenoj izvedbi, što se ne čini prevelikim zahtjevom, s obzirom na broj zaposlenih imali bismo 14.000 inovatora. Smatramo se pametnima, pa pokušajmo naći načina kako nešto napraviti!

Postoji li zanimanje inovatora za članstvo u Udrži i izvan Zagreba? Što je s pojedinačnim članovima koji ne pripadaju nekoj udrži?

Da, svakako, postoji značajan interes za djelatnost Udruge. Mi pokrivamo inovatore iz cijele Hrvatske, otvoreni smo prema svim članovima. Dapače, mi provodimo i neke akcije u smislu da potaknemo ljudi na drugačija promišljanja, posebice one koji ne djeluju unutar neke organizirane udruge pa se i ne osjećaju našim članovima, a možda ni pravim inovatorima. Osim toga, tu su i druge strukovne skupine koje još nisu obuhvaćene našim programima. Takvo je npr. pitanje industrijskog dizajna, žigova i slično, također

kao dio intelektualnog vlasništva, što je relativno jako širok pojam i kao takvoga ga treba respektirati – u interesu nam je da i te skupine budu okupljene unutar neke svoje udruge povezane s nama. Na takav način formiramo i nove članice, prisutni smo u cijeloj državi. Primjerice, u Virovitičko-podravskoj županiji smo prije nekoliko mjeseci, zajedno s Hrvatskom zajednicom tehničke kulture, osnovali vrlo jaku udrugu inovatora, kao pokretača tamošnjih zbivanja u tehničkoj kulturi, gdje svi mi surađujemo, družimo se i tako lakše prihvaćamo i potpunije doživljavamo tehničke probleme svakodnevice. U samoj Udrudi uhodan je uobičajeni način međusobnog funkcioniranja – putem Izvršnog odbora, Skupštine, a još više održavanjem sajmova i izložbi, s izlagачima iz zemlje i inozemstva.

Spomenuli ste izložbe. Kako biste ih podijelili – prema tematici, tradiciji, veličini, lokaciji, posjećenosti?

Izložbe zasad organiziramo na 5-6 različitim lokacija diljem Hrvatske – što regionalnoga što nacionalnog karaktera. Naša najveća i za hrvatsko gospodarstvo najvažnija je izložba Arca, koja se organizira u okviru Jesenskoga zagrebačkog velesajma, pa će tako biti i ove godine, od 16. do 21. rujna, kao 6. međunarodni sajam inovacija, novih ideja, proizvoda i tehnologija. Osim naše Udruge, suorganizatori te izložbe jesu Hrvatska zajednica tehničke kulture, Poslovno-inovacijski centar Hrvatske – BICRO d.o.o., Hrvatski institut za tehnologije – HIT, Hrvatska agencija za malo gospodarstvo – HAMAG i Zagrebački velesajam, te brojne druge ustanove na izložbama lokalnoga značenja. Tu je stjecište radova inovatora članova naše Udruge, inovatora iz istraživačkih instituta, znanstvenih ustanova, gospodarskih sustava, ima inovatora poduzetnika i inovatora pojedinaca, domaćih i onih iz inozemstva, mladih inovatora kao i onih čiji su radovi već okrunjeni zlatnim i drugim odličjima.

Sljedeća u nizu, novija u Hrvatskoj je Agro Arca, koja je od 18. do 20. travnja ove godine organizirana kao 1. međunarodni sajam inovacija, novih ideja, proizvoda i tehnologija u poljoprivredi i prehrambenoj industriji u Slatini, koja se na taj način pridružila ostalim sajamskim gradovima u Virovitičko-podravskoj županiji. Tako je i Grad Slatina u sklopu razvojne koncepcije Novo lice Slatine, predstavio svoj gospodarski potencijal lokalne sredine korištenjem svojih prirodnih resursa – poduzetničke zone, gospodarski kapaciteti i mogućnosti investiranja. Osim brojnih županijskih udruga inovatora, na izložbi

je nastupila i Hrvatska udruga učeničkoga zadružarstva.

Treća u nizu – Suvenir Arca, održat će se u jesen, od 4. do 12. prosinca 2008., u Bočarskom domu u Zagrebu. Želja nam je da se na toj izložbi predstave naši izvorni suveniri, kako bi se turistima moglo dati pravi domaći proizvod – za što postoji veliko zanimanje. Turistima bi to bio još jedan u nizu razloga zašto se ponovno vratiti u Hrvatsku. Sadašnji naši «suveniri» mahom su uvozni proizvodi. Osim toga, postoji niz značajnih izložbi koje se organiziraju u Rijeci. Najnovija je bila *Sajam novih tehnologija*, od 16. do 18. travnja 2008., s ciljem da se znanstvena postignuća približe gospodarstvenicima, a ponajprije mladima.

U Iloku se u organizaciji domaće Udruge inovatora Tesla, u suradnji s Hrvatskom zajednicom tehničke kulture i Udrugom inovatora Hrvatske, uskoro održava već 2. međunarodni sajam Inventum 2008., od 23. do 25. svibnja. Taj dio naše Domovine, izvan pažnje metropole, dobio je priliku da pokaže što može i koliko može, pa će to i iskoristiti – predstaviti će se 300 izlagачa-inovatora s više od 500 izložaka, na specijalnim izložbama Inovacije i tehničko stvaralaštvo mladih, Inovacije za tržite itd. Posebno je aktivna udruga inovatora iz Karlovačke županije, koja redovito organizira izložbe pod nazivom iKA – izložba inovacija Karlovac, također s ciljem unaprjeđenja i promocije inventivnog rada. To je jedna od najelitnijih bijenalnih izložbi. Valja istaknuti da je i ovdje poseban naglasak na stvaralaštvo mladih inovatora, gdje su nastupili učenici Tehničke škole i Šumarsko drvodjeljske škole iz Karlovca.

Kako to u praksi funkcionira? Imate određeni krug inovatora koje pozivate na izložbe, ili se oni sami prijavljuju ... ?

Naši inovatori iz cijele Hrvatske redovito se odazivaju pozivima, dolaze kako bi predstavili i afirmirali svoja nova rješenja. Uglavnom su motivirani za svoj nastup, dolaze bez ustezanja, jer postoji niz događanja na našim izložbama koja im pomažu pri osmišljavanju i realizaciji njihovih projekata. Primjerice, na izložbama redovito sudjeluje i Državni zavod za intelektualno vlasništvo, čiji stručnjaci zainteresiranim daju stručnu pomoć i savjete u postupku zaštite intelektualnog vlasništva (najčešće patentom, žigom, dizajnom), dijele brošure i letke s tematikom zaštite inovacija i autorskih prava. Ipak, pri izradi konačnoga proizvoda, spremnog za tržište, očekujemo još veću pomoć državnih ustanova, fakulteta i samih gospodarstvenika.

**NASTOJIMO DA DJECA SAGLEDAJU PODRUČJE INTELEKTUALNOGA VLASNIŠTVA
ŠTO JE RANIJE MOGUĆE,
DA POČNU RAZMIŠLJATI O SVOM BUDUĆEM ZVANJU. TU JE NEGĐE NAŠA POSEBNA MISIJA DA POKUŠAMO ANIMIRATI TU MLADU POPULACIJU.
BILO JE NA IZLOŽBI VIŠE OD 30 RAZREDA S VIŠE OD 800 UČENIKA. TU VALJA ISTAĆI IZRAZITO RAZUMIJEVANJE I POMOĆ MINISTARSTVA ZNANOSTI, OBRAZOVANJA I ŠPORTA, KOJE JE VRLO KOREKTNO ODRADILO SVOJ DIO POSLA.**

Imamo vrlo dobru suradnju s ministarstvima koja prate inovatorstvo – Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa je matično ministarstvo kako za Hrvatsku zajednicu tehničke kulture tako i za nas, znači oni nam pokrivaju dio plaća i hladnoga pogona. Zatim imamo kvalitetnu suradnju s Ministarstvom gospodarstva, rada i poduzetništva koje nam svake godine izdvaja sve veća finansijska sredstva za poticanje inovatorstva kao i za organizaciju izložbi. Oni objavljaju natjecaje na koje se javljaju inovatori i dobivaju osnovna, početna sredstva za izradu modela i određene manje aktivnosti. Naše su suradne ustanove i agencije koje država formira da prate inovatorstvo i na neki su način sudionici toga pokreta Hrvatska gospodarska komora, Hrvatska banka za obnovu i razvoj, Hrvatska obrtnička komora, Poslovni inovacijski centar BICRO, Hrvatski institut za tehnologiju HIT, Državni zavod za intelektualno vlasništvo i drugi.

Tako mi uspijevamo privući inovatore na naše izložbe i čini nam se da je to uspješno riješeno.

Pretpostavljam da za uspjeh izložbe nije dostatan samo dolazak inovatora. Kako dolazite do potencijalno zainteresiranih poduzetnika?

Možemo sada razgovarati o pripremi za izložbu Agro Arca.

Prijavljeno je 280 inovacija, 133 izlagачa. Dio njih se javio na oglase koje su negdje vidjeli u

medijima, a veći dio bio ih je iz naših udrug koji su imali rješenja odgovarajuće primjene u agro-biznisu, razgovarali smo s njima i pozivali da nam se pridruže, da istaknu svoje inovacije. U agro dijelu bili su tu Veterinarski fakultet, Hrvatski veterinarski institut, Ruđer inovacije d.o.o., Pučka otvorena učilišta i brojni drugi. Ono što mi želimo i ističemo – ulazimo u posao poput neke tvrtke, idemo široko, šaljemo stotine pisama potencijalnim korisnicima inovacija. Naš je cilj ponajprije zainteresirati poslovne ljude da dođu na izložbu.

U svrhu uvođenja i poticanja tehničke kulture u školama na izložbama se pojavljuju i državni tajnici, primjerice prof. Vinko Filipović kao ravnatelj Agencije za odgoj i obrazovanje, viši savjetnik Žarko Bošnjak i brojni drugi koji vrlo djelatno zagovaraju pokret inovatorstva.

Ono što bi i vaše glasilo moglo priхватiti – da zajedno s nama bude poticatelj uvođenja jedne nastavne jedinice tehničke kulture već u 8. razredu osnovne škole. Te su smjernice i službeno prihvачene na 1. simpoziju učitelja tehničke kulture, kako bi se intelektualno vlasništvo približilo djeci prije nego što se opredijele za neka specijalistička zvanja. To je važan segment ukupnih shvaćanja današnjih poslovnih odnosa u svijetu. Riječ je o nekim pravilima koja nisu komplikirana i može ih se lako usvojiti – na toj osnovi počivaju uspjesi zapadnih civilizacija. Mora se priхватiti realna činjenica da kreativan inovator danas može osigurati sebi, obitelji i zajednici znatan uspjeh u društvu i sigurnu egzistenciju. To jest osnovni cilj našega pokreta u Udrudi inovatora Hrvatske.

Naši su inovatori nastupali na izložbama diljem svijeta, dobitnici su brojnih medala. Što slijedi poslije toga?

Jedan od naših temeljnih slogana jest «inovacija jednako komercijalizacija». Naš je zadatak da od novih izložaka dođemo do komercijalnih proizvoda. Previše je dosad bilo naglasaka na medaljama i nagradama pa smo rekli da je prošlo vrijeme odličja i natjecanja koja su postala sama sebi svrhom, s osjećajem praznine nakon takvih relativnih uspjeha, bez konkretnih poslovnih rezultata, znajući da treba otići korak dalje. No, moramo priznati da ni velikim tvrtkama nije lako izaći na površinu s pojedinim proizvodom, pa se na tome intenzivno radi zadnjih godina.

Istina, imamo već jedan broj inovacija koje jesu na tržištu, ali računamo na veću suradnju s državnim agencijama i individualnim investorima, posebice da suradnju s pojedinačnim inovatorima dignemo na

jednu višu razinu. Vrijedno je da radimo s tim ljudima, ali očekujemo od inovatora kad uspiju, kad njihovi proizvodi počinju donositi prihode, da jedan dio svoga uspjeha vrate Udrizi i tako onda pomažemo drugima da ostvare svoje ideje i neke druge projekte. Mi smo neprofitna organizacija i nastojimo njegovati jedan takav moralni, ljudski, pa čak i domoljubni odnos, i upravo taj pozitivan osjećaj zajedništva prevladava i potiče naše članove da ostvare nove uspjehe na novim izložbama i skupovima tehničke kulture diljem naše zemlje i inozemstva.

Prema tome, uz vašu pomoć, inovatorom zapravo može postati svaka inventivna osoba u svojem okruženju?

Postoje dobre osnove da se započne raditi na nekoj ideji koja bi trebala ili mogla rezultirati inovacijom, iako je i dalje težište napora na autoru. Njegova je inicijativa vrlo važna, i sam mora savladati inerciju sustava. Možda u budućnosti to ne će biti potrebno, ali danas još uvijek jest.

Naša je zadaća, nakon što nam inovator predstavi svoju ideju, vidjeti kako mu možemo pomoći. Posebno je važno sagledati realno stanje tehnike, procijeniti vrijednost predstavljene ideje, stimulirati prvu fazu razvoja i postići korektnu zaštitu rješenja. Mi imamo škole koje bi željele raditi neke stvari s inovatorima, ali i inovatore koji bi željeli pomoći školama. Naše mogućnosti su dosta velike, barem po znanjima. Postoji i dobra suradnja s državnim agencijama, kao što je Hrvatski institut za tehnologiju. Za doručenija rješenja preostaje nastavak suradnje do te mjere da se osiguraju sredstva za početak proizvodnje za domaća ili svjetska tržišta. Takvih primjera ima i o tome se može razgovarati.

Sada imamo inovatora, njegov izum.

Kakav je postupak zaštite inovacije?

Mi tu nastupamo kao savjetodavna ustanova. Nastojimo da čovjek dođe k nama i damo mu osnovne smjernice što se tiče zaštite intelektualnog vlasništva. Kada autor sam radi patentnu prijavu, često je to složen postupak, komplikiran jezik i Zavod mu vrati ispunjene obrasce, kažu da nisu u redu. Tu je ta naša zadaća da autoru pomognemo. Imamo dogovore s ovlaštenim zastupnicima Državnoga zavoda za intelektualno vlasništvo i to se sve jednostavnije rješava.

Koliko košta patentna prijava?

To je jako teško reći – sve ovisi o vrsti zaštite, ponekad i manje od tisuću kuna. Nastojimo dogоворити sa Zavodom da se svojim cijenama prilagode našim standardima, da u tome ne pretjeruju. Problem nastaje kad se kreće na

međunarodnu zaštitu, onda troškovi enormno rastu. Rekli smo već – kad se čovjek javi na natječaj, taj je početak dosta dobro riješen. Međutim, postoji pitanje kvalitete inovacije i može li ona izdržati međunarodnu provjeru. Smatramo da pritom treba pomoći stručnih osoba, teško da netko može sam, 'iz čista mira' pisati zahtjeve za međunarodnu prijavu, potrebno je određeno znanje, prije svega stručno. Da se bolje formuliraju zahtjevi, Ministarstvo refundira troškove putem natječaja. Bitno je da se s toga područja skine neki romantični veo, to je čisti poslovni događaj.

Inovator kreće u investiciju, traži poslovne partnere i kaže – ili će taj projekt dovršiti ili će odustati, ako ne bude imao svoju upotrebnu vrijednost. S druge pak strane nešto može biti dobro osmišljeno, ali ako nije zaštićeno, opet nema svoju poslovnu vrijednost. Postoje i druge vrste 'zaštite', primjerice, da je Podravkina Vegeta zaštićena patentom, morala bi otkriti njezine sastojke, pa je odlučeno da kao sredstvo zaštite koristi svoju poslovnu tajnu.

Upotrebljena vrijednost može biti i bolji dizajn, bolja kvaliteta materijala, jednostavniji proizvod. Npr. svima je poznato kako funkcioniра automobil, manje je poznato da postoje tisuće patenata na kojima se temelji njegova funkcionalnost i upotrebljena vrijednost.

I na kraju, što biste poručili onima koji imaju raznih ideja a nisu ih još ostvarili – kako ih ohrabriti?

Važno je pritom da se sagleda potencijal pojedine ideje u smislu komercijalnog rješenja, da se na vrijeme, u prvoj fazi patentne prijave traži pomoći, okupe partneri ili investitoru kojima će se prodati konačan proizvod, licencija. U našim uvjetima relativno malog tržišta i difuzne poslovne politike, ponekad se može imati osjećaj da smo zakinuti u sposobnosti realizacije cjelokupne procedure od ideje do konačna proizvoda. Međutim, mi smo praktički pred ulaskom u Europsku Uniju, mi ćemo ući u Uniju s tri velike međunarodne izložbe – Arca, Agro Arca i Svenenir Arca – tri proizvoda koji dosad nisu obuhvaćeni u Europi; područje inventivnosti, agrara i svenenira. To su dobre novosti za naši inovatore, tražimo nove projekte i na svaki način želimo ući u razdoblje zadovoljnijih inovatora, da ne kažemo sretnih. Želimo postići stanje da naši inovatori ne kažu 'nisam uspio jer me nitko nije razumio, nitko me nije čuo, niti čemu poučio'. To je razdoblje u Udrudi hrvatskih inovatora Hrvatske prevladano. Nama dolaze ljudi s novim idejama i mi ih imamo gdje usmjeriti i komercijalizirati njihov potencijal.

Barbara BULAT